Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry
Österbottens vatten och miljö rf

Yhteistarkkailut Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry:n toiminta-alueella

Eeva-Kaarina Aaltonen

YSV:n kesäpäivät 15.6.2018 Kokkola

Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry
Österbottens vatten och miljö rf

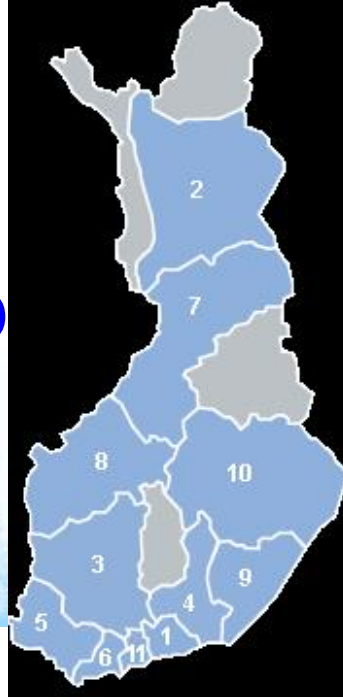

Asiantuntija- ja yhteistyöorganisaatio

Toiminta-alueena kolme pohjalaismaakuntaa

Jokivesistöt ja rannikkoalueet

Pohjavesialueet

Tavoitteena

vesien- ja ympäristönsuojelun edistäminen toiminta-alueella

Lisäksi toimeksiantoja, kuten Yhteistarkkailujen koordinointi ja **hankkeita**

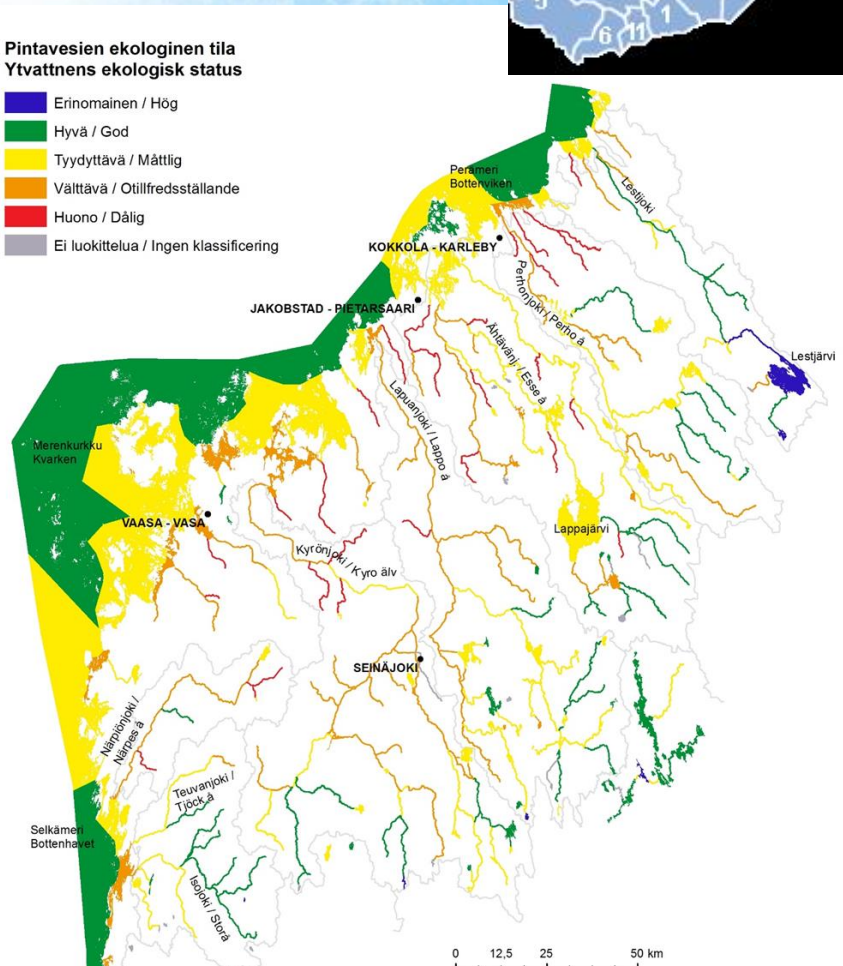

Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry koordinoi

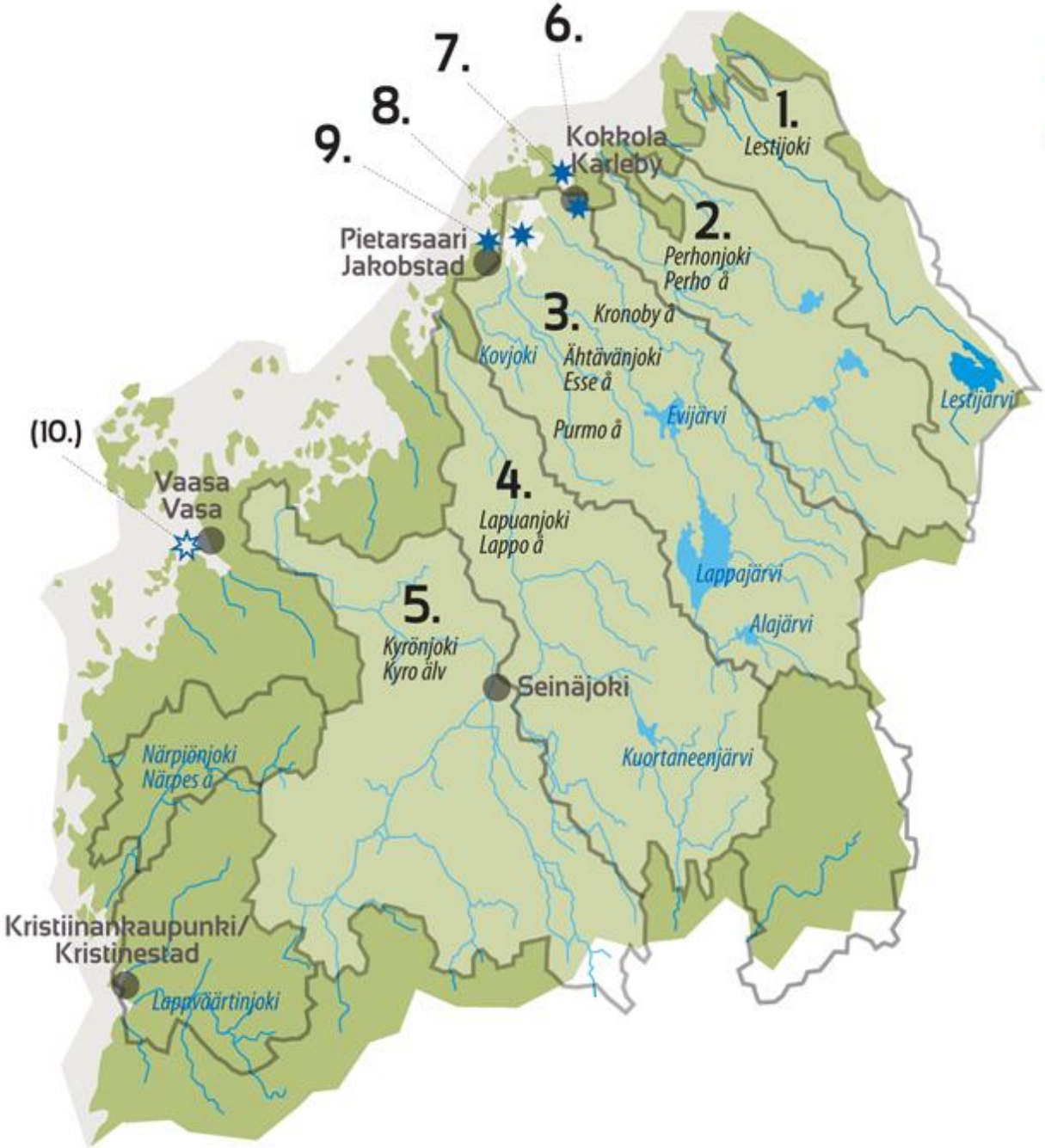

Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry

Yhteistarkkailualueet

1. Lestijoen yhteistarkkailu
2. Perhonjoen ja Kälviän yhteistarkkailu
3. Ähtävänjoen, Kruunupyynjoen ja Purmonjoen yhteistarkkailu
4. Lapuanjoen yhteistarkkailu
5. Kyrönjoen yhteistarkkailu
6. Patamäen pohjavesialueen yhteistarkkailu
7. Kokkolan merialueen yhteistarkkailu
8. Luodon-Öjanjärven yhteistarkkailu
9. Pietarsaaren merialueen yhteistarkkailu

(10. Vaasan merialueen yhteistarkkailu)

Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry
Österbottens vatten och miljö rf

Etelä-Pohjanmaan suljettujen kaatopaikkojen yhteistarkkailualueet (vaihtoehto 2)

ESITYS 2

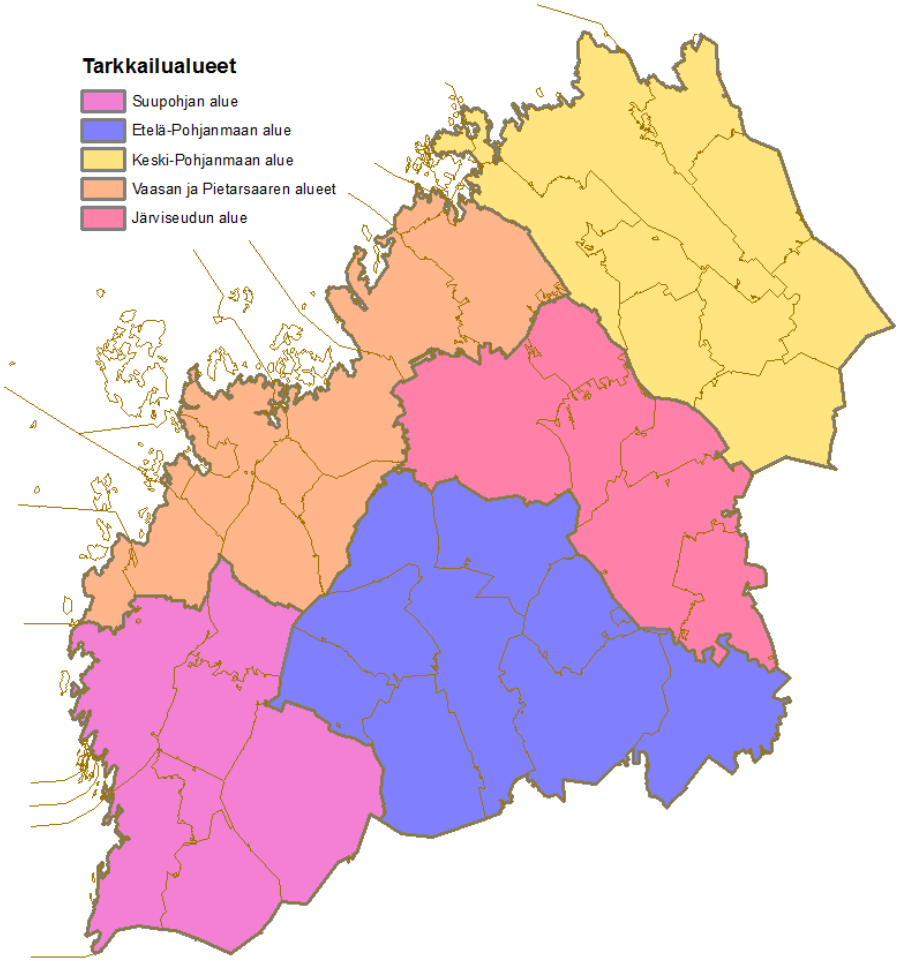

Yhteistarkkailujen perusteita

- Pohjanmaalla ensimmäiset yhteistarkkailut aloitettiin 1970-luvun lopulla yhdyskuntien ja teollisuuden eli pistekuormituksen lupiin sisällytettyjen velvoitetarkkailujen myötä ja useimmiten silloisten vesipiirien aloitteesta
- Muualla Suomessa vesiensuojeluyhdistyksillä oli alusta asti hyvät edellytykset yhteistarkkailuiden kehittämiseen ja näin myös tehtiin
- Yhteistarkkailuihin on sisällytetty 1990-luvulta lähtien kuormitus- ja vesistötarkkailujen lisäksi kalataloustarkkailuita
- Yhteistarkkailuohjelmat piti vielä 1980-luvun alussa hyväksyttää Vesihallituksessa, nykyisin lupamääräysten mukaisesti ELYissä
- Tarkkailu/ ohjelmien hyväksymisjakso 4 – 7 vuotta kerrallaan
- Lupahakemuksessa viittaus voimassa olevaan yhteistarkkailu-ohjelmaan, johon osallistuu

Yhteistarkkailu ei toimi itsestään

Tarvitaan **koordinaattori**, jonka tehtäviä ainakin

- Yhteistarkkailuohjelmien päivitys ja hyväksyttäminen
- Toiminnanharjoittajien erilaisten tarpeiden huomioon ottaminen, mm erillisselvitykset
- Tarkkailujen kilpailuttaminen (tarjouspyynnöt, vertailut, hankintapäätökset ja sopimusten laatiminen)
- Joku ulkopuolinen ympäristöalan ammattilainen, kuten PVY, jolla asian- ja aluetuntemusta sekä hyvät verkostot, riippumaton asema (esim ei laboratoriota, eikä tarkkailun osapuoli) helpottaa koordinointia
- Koordinoinnin kustannukset jaetaan tarkkailuun osallistuvien kesken

Yhteistarkkailut jatkossa

- Pistekuormittajien tarkkailuvelvoitteet säilyvät, mutta purkuputkien lukumäärät vähenevät, mikä saattaa vaikuttaa yhteistarkkailuiden maantieteelliseen kattavuuteen
- Valtionhallinnon murroksessa toiminnanharjoittajien oman / itse hankitun osaamisen merkitys kasvaa
- Tarkkailuissa huomio on kohdennettava **tekemisen laatuun** kaikissa työvaiheissa → tällöin tulokset käyttökelpoisia lupaprosesseissa ja kuormituslaskelmat luotettavia
- Vaarallisten ja haitallisten aineiden tarkkailun kehittäminen ja mahdollisesti muutkin valtakunnalliset selvitykset tukevat yhteistarkkailuohjelmien päivityksiä
- Yhteistarkkailuissa vaativatkin tarkkailuosiot on mahdollista saada **ammattitaitoisesti** ja **kustannustehokkaasti** toteutettua

Esimerkkinä **Perhonjoen yhteistarkkailu**

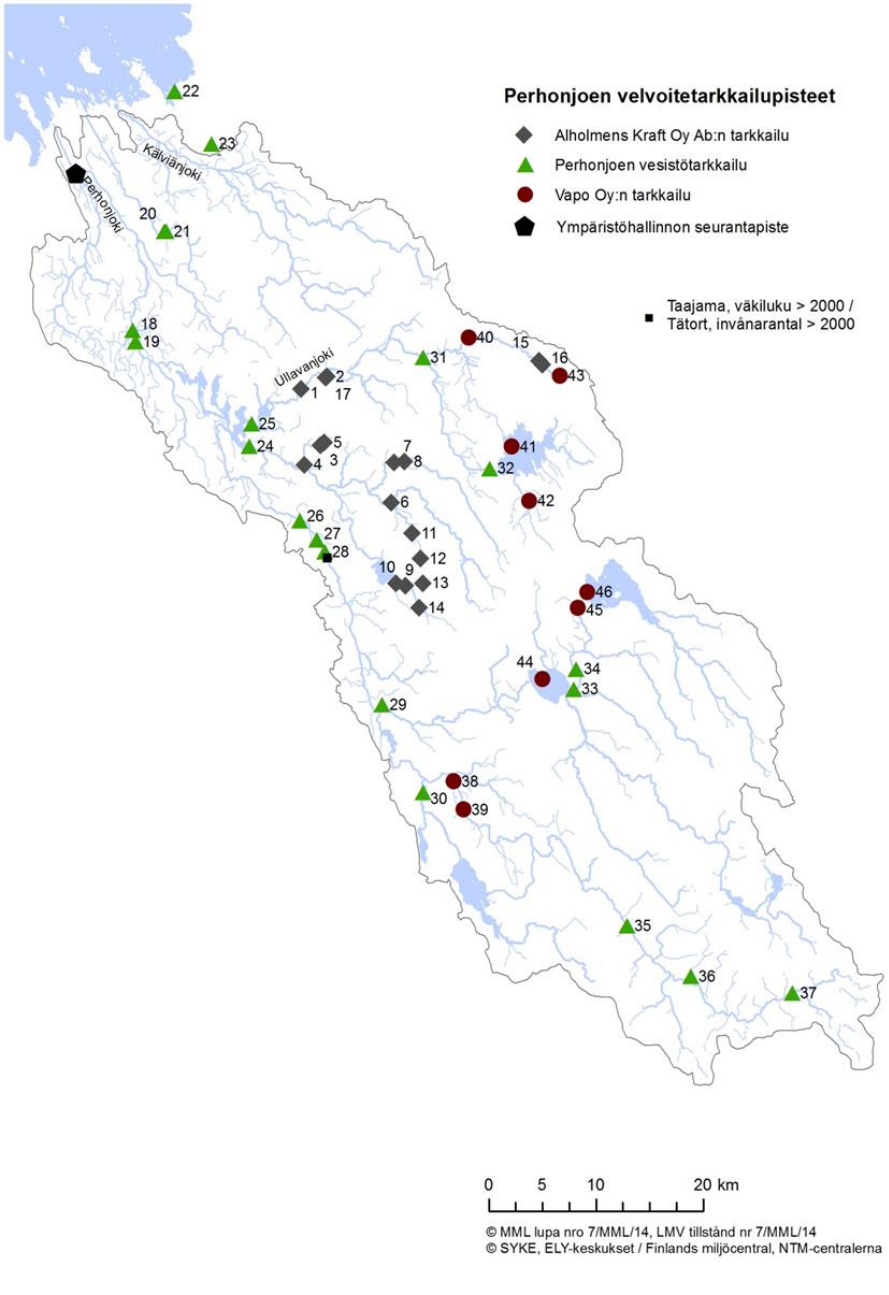

Esimerkkinä Perhonjoen yhteistarkkailu

Kuormitustarkkailu

- **Yhdyskuntien jätevedenpuhdistamot T**uleva + **L**ähtevä ym 4–12 krt/v (kokooma)
  - Perho, Halsua, KVT-Vesihuolto (Kaustinen, Veteli ja Kruunupyy/Teerijärvi) + Kaustisen Turkisrehu, Ullava
- **Teollisuuslaitokset: T**uleva + **L**ähtevä 6 - 8 krt/vuosi (kokooma)
  - Findest Protein Oy /Kaustinen sekä Kokkolan Nahka Alaveteli ja Korpilahdenoja
- **Turvetuotantoalueet** pintavalutuskentän tai muun vesiensuojelurakenteen **yp** ja **ap** 4–21 krt/vuosi (kertanäytteet)
  - Alholmens Kraft Oy (10 tuotantoaluetta) ja 6 yksityistä tuottajaa (yhteensä 9 tuotantoaluetta)
- **Analyysivalikoimat yhtenäistetty mahdollisimman pitkälle: jvp:t ja teollisuuslaitokset** erikseen T ja L sekä prosessin vaiheet: kaikilla sama + toiminnan kautta perustellusti lisämäärityksiä (esim Cr, jos nahkateollisuutta). Turvetuotantoalueilla oma analyysipaketti.
- Tulosten ja yhteenvetojen **raportointi** ELY:n edellyttämällä tavalla (mm VAHTI/ YLVA)

Esimerkkinä Perhonjoen yhteistarkkailu (2)

Vesistötarkkailu

- Neljä **näytteenottokierrosta** vuodessa (maalis-, kesä-, elo- ja lokakuu)
- **Havaintopaikkoj**a jätevedenpuhdistamoiden pisteet 18 kpl (yp, ap ja yhteispaikat. Turvetuotannon yp/ ap paikat yhteensä 24 + 18 = 42 kpl.
- **Analyysivalikoima** sama jätevedenpuhdistamoiden/ teollisuuslaitosten tarkkailun pisteillä, turvetuotannolla hieman suppeampi
- Määrävuosin **biologisia selvityksiä** (piileväkartoitus), jolloin vedenlaatua ei ole tai on supistettu. Koskee vain jätevedenpuhdistamoita/ teollisuuslaitoksia
- Vuosiyhteenvedossa esitetään lyhyt **yhteenveto myös Vapon vesistöt**arkkailun tuloksista
- Tulosten raportointi rekistereihin ja yhteenvedot ELYn edellyttämällä tavalla

Esimerkkinä Perhonjoen yhteistarkkailu (3)

Kalataloustarkkailu

- **Vuosittainen pyydys- ja saalistiedustelu jokivarren kalastusyhteisöiltä**
- **Kalastustiedustelu 5 v välein:** väestörekisteriotannalla 2 500 kotitaloutta 3 kontaktikertaa, tavoitteena 60-70 % vastaussaanto
- **Koekalastukset:**
  - Sähkökoekalastukset 27 joki/purokohteessa (jvp:t, teollisuus, turvetuotanto)
  - Verkkokoekalastukset 3 järvikohteessa, yhteensä 46 verkkoyötä (turvetuotanto)
  - Koeravustukset kolmessa kohteessa Perhonjoen pääuomassa (Vapo)
- **Kalataloustarkkailussa** on mukana kuormitus- ja vesistötarkkailuun osallistujien lisäksi
  - Vapo Oy, jolla 12 tuotantoaluetta alueella
- Tulokset raportoidaan ELYn edellyttämällä tavalla (esim koekalastusrekisteri)

Kiitos!
H70462